

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny © CKE 2010

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*Miejsce
na naklejkę
z kodem*

**EGZAMIN MATURALNY
Z FILOZOFII**

POZIOM PODSTAWOWY

MAJ 2012

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 11 stron (zadania 1 – 22). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania i odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

**Czas pracy:
120 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 50**

*Część I – 20 pkt
Część II – 30 pkt*

MFI-P1_1P-122

Część I (20 punktów)**Zadanie 1. (2 pkt)**

Podaj nazwy poniższych stanowisk filozoficznych.

a) Głównym narzędziem poznania rzeczywistości jest rozum.

.....

b) Wiara jest nadrzędnym w stosunku do rozumu sposobem poznawania prawd metafizycznych i moralnych.

.....

c) Przyjemność jest najwyższym dobrem, właściwym celem życia i prawdziwym szczęściem.

.....

d) Jedynym bytem, który istnieje, jest moje ja.

.....

Zadanie 2. (4 pkt)

Każdemu fragmentowi tekstu przyporządkuj jego autora, wybierając spośród następujących filozofów:

Arystoteles, I. Kant, K. Wojtyła, Platon, Kartezjusz, Heraklit, J. P. Sartre, B. Russell.

	Fragment	Autor
a)	Człowiek natomiast dojrzewa do szczęścia, bo dojrzewają w znaczeniu moralnym tylko osoby – i dojrzewa się w tym znaczeniu też tylko do osób.	.....
b)	W postaci swych potrzeb i skłonności, których całkowite zaspokojenie człowiek obejmuje nazwą szczęśliwości, wyczuwa on w sobie samym potężny czynnik równoważący wszystkie nakazy obowiązku, które rozum przedstawia mu jako tak godne poszanowania.	.....
c)	Doskonała przyjaźń rodzi się między dobrymi oraz między tymi, co osiągnęli jednoczący stopień cnoty.	.....
d)	Wszechświata nie stworzył żaden Bóg, ani człowiek, lecz był on zawsze, i będzie żywym ogniem.	.....

Zadanie 3. (2 pkt)

Wyjaśnij pojęcie substancji według Arystotelesa.

.....

.....

.....

Zadanie 4. (3 pkt)

Przyporządkuj każdemu z podanych stanowisk, związanych z etyką społeczną, jedną z wymienionych niżej podstawowych wartości oraz przedstawiciela.

Wartości: godność osoby, tradycja, spolegliwość, sprawiedliwy podział dóbr, konformizm, użyteczność.

Przedstawiciele: K. Marks, K. Wojtyła, J. S. Mill, Epikur, F. Nietzsche, T. Kotarbiński.

Stanowisko	Wartość	Przedstawiciel
Etyka niezależna		
Utylitaryzm		
Socjalizm		
Personalizm		

Zadanie 5. (2 pkt)

Przedstaw dwa argumenty, za pomocą których Kartezjusz podważa wiarygodność świadectwa naszych zmysłów.

1. ....

.....

2. ....

.....

Zadanie 6. (2 pkt)

Przyporządkuj nazwę stanowiska lub kierunku filozoficznego, który reprezentuje każdy z wymienionych filozofów.

Stanowiska: fenomenologia, filozofia dialogu, racjonalizm, empiryzm, postmodernizm, egzystencjalizm, tomizm.

- a) Kartezjusz – .....
- b) D. Hume – .....
- c) J. P. Sartre – .....
- d) E. Husserl – .....

Zadanie 7. (3 pkt)

W kolumnie I tabeli przedstawiono sześciu twórców starożytnych koncepcji ontologicznych, a w kolumnie II wymieniono osiem podstawowych tworzyw świata.

Każdemu z podanych twórców przyporządkuj jedno podstawowe tworzywo świata.

Kolumna I		Kolumna II		Przyporządkowanie
1.	Tales	A.	apeiron	
2.	Anaksymander	B.	atom	2. – .....
3.	Heraklit	C.	idea	3. – .....
4.	Demokryt	D.	liczba	4. – .....
5.	Platon	E.	ogień	5. – .....
6.	Arystoteles	F.	woda	6. – .....
		G.	ziemia	
		H.	złożenie materii i formy	

Zadanie 8. (1 pkt)

Wskaż, które z podanych zdań jest zgodne z koncepcją filozoficzną stoików.

1. Mogę być obojętny wobec wszystkiego poza utratą własnych dóbr materialnych.
2. Mądrością jest opanowanie własnych namiętności.
3. Wartość człowieka można zmierzyć poziomem jego uporów w walce ze swoim losem.
4. Szczęście polega na przeżywaniu rozkoszy cielesnych.

Zgodne z koncepcją stoików jest zdanie nr .....

Zadanie 9. (1 pkt)

Wybierz z podanej listy pojęcie bezpośrednio związane z poglądami etycznymi Sokratesa.

mimesis, pneuma, epoche, arete, tetraktys .....

Część II (30 punktów)

Na podstawie tekstu odpowiedz na pytania.

Władysław Tatarkiewicz, *Droga do filozofii*

2. Pochodzenie naturalnego obrazu świata. [...]

Powstaje on [obraz świata] głównie z wrażeń zmysłowych, które powstają w naszym umyśle, gdy na narządy zmysłowe działają z zewnątrz podniety. [...]

Obraz naturalny świata kształtuje się nie tylko dzięki wrażeniom, ale również dzięki wyobrażeniom. Bądź wyobrażeniom odtwórczym, przechowanym, w pamięci, bądź też wytwórczym zrodzonym w wyobraźni. Przechowane i przekształcone ślady dawnych postrzeżeń przyłączają się do nowych i poprzez nie widzimy rzeczywistość. Inaczej postrzegamy rzeczy nieznanne, a inaczej znane, bo wobec nich do wrażeń przyłączają się wspomnienia. W postrzeżeniach wyobrażenia tworzą zespoły z wrażeniami – nie inaczej niż wrażenia dotykowe ze wzrokowymi – tak iż niełatwo je potem wyodrębnić. I udział wyobrażeń zapisujemy na konto wrażeń, jak udział dotyku na konto wzroku: zwykły człowiek, nie wyćwiczony w analizie własnych doświadczeń, sądzi, iż widzi to, co naprawdę jest przypomnieniem, wyobrażeniem, wcielonym w widziany świat. [...]

Obraz naturalny świata budujemy nie tylko z doświadczeń zewnętrznych, ale i z wewnętrznych. Cośmy doświadczyli na sobie, stosujemy do innych ludzi, a nawet do rzeczy. W rzeczach dopatrujemy się sił, choć ich nie postrzegamy; postrzegamy co najwyżej własne siły i wyposażamy rzeczy w siły na podobieństwo naszych własnych, a tak przywykamy do tego, iż wydaje się nam, że te siły w rzeczach – widzimy. Podobnie jest, gdy widzimy rzeczy jako groźne czy pogodne, smutne czy wesołe; przypisujemy im własności na podstawie uczuć, jakie w nas wywołały. I wydaje się nam, że widzimy w rzeczach oczami to, co naprawdę odczuliśmy patrząc na nie.

Na tym nie koniec: również i myśl nasza ma udział w postrzeganiu rzeczy. Niektóre z naszych myśli, naszych sądów wcielamy w swe wrażenia tak, iż wydaje się nam, że je widzimy. Rola myśli jest tu nawet podwójna. Po pierwsze, że widzimy rzeczywiste drzewo czy dom, nie zaś sen, zawdzięczamy sądowi, nie zaś wrażeniom. [...] To przekonanie o rzeczywistości nie jest wrażeniem, lecz sądem. [...]

Po wtóre w tym, że widzę dom – dom, a nie co innego – zawarte jest również myślenie. Bo właściwie widzę tylko przedmiot o pewnych kształtach i barwie i przedmiot ten zaliczam do domów. Włączam go do pewnej klasy, mianowicie do klasy „domów”, klasyfikuję, wydaję sąd. [...] I dzięki temu świat jest dla nas uporządkowany, segregowany, rozgrupowany, przejrzysty.

Wydaje się nam, iż nasz obraz świata powstał po prostu dzięki temu, żeśmy mieli otwarte oczy [...]. Naprawdę jednak zawdzięczamy go również i własnej inicjatywie. Świat nam dostarczył materiału, ale myśmy sami dostarczyli narzędzi, by materiał ten opracować i stworzyć zeń ów obraz świata. Opieramy go na doświadczeniu, ale z tego, cośmy doświadczyli formujemy pojęcia [...].

Wydaje się nam, że wytworzyliśmy nasz obraz świata, licząc się tylko z jego naturą; tymczasem jest on uwarunkowany także naszą naturą. Uwarunkowany biologicznie i psychologicznie, zależny jest od naszego tętna i budowy narządów zmysłowych; od własności naszego wyobrażenia i sądzenia. Jest też uwarunkowany społecznie, bo kształtujemy myśli nasze tak, by móc je przekazać innym. A także jest uwarunkowany praktycznie, bo jest obrazem świata, którym posługujemy się w życiu i działaniu, i który do użytku tego jest dostosowany [...].

Obraz świata, jaki każdy człowiek posiada, jest jego prywatną własnością. Inni mogą widzieć i myśleć, to samo, co on, ale wrażeń swych i myśli nie mogą mu pokazać [...]. Ale wyobrażenia i myśli [...] nie mają swych znaków naturalnych. Trzeba je zastępować przez umowne [...].

Zespołem takich znaków umownych jest język. [...] Dzięki niemu wiedza ludzka o świecie z osobistej staje się wspólną [...].

Władysław Tatarkiewicz, *Droga do filozofii*,
[w:] tegoż, *Droga do filozofii i inne rozprawy filozoficzne*, t. I, Warszawa, s. 16-22.

Zadania do tekstu (30 punktów)

Zadanie 10. (1 pkt)

Wymień trzy czynniki, które zdaniem Tatarkiewicza wpływają na nasz obraz świata.

.....

.....

.....

Zadanie 11. (2 pkt)

Określ, jak dzielimy wyobrażenia i scharakteryzuj każde z nich.

- a) .....
- .....
- .....
- b) .....
- .....
- .....

Zadanie 12. (2 pkt)

Wyjaśnij, dlaczego inaczej postrzegamy rzeczy, które znamy, a inaczej te, których nigdy wcześniej nie doświadczyliśmy.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 13. (1 pkt)

Czy potrafimy odróżnić dane wrażeniowe od wyobrażeń powstałych na podstawie przypomnienia wcześniejszych doświadczeń? Uzasadnij, odwołując się do argumentacji zawartej w tekście.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 14. (2 pkt)

Wyjaśnij, jaką rolę przypisuje Tatarkiewicz doświadczeniom wewnętrznym w procesie kształtowania się naturalnego obrazu świata.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 15. (4 pkt)

W *Państwie* Platon posługuje się słynną alegorią jaskini.

a) Wyjaśnij znaczenie tego alegorycznego obrazu.

.....

.....

.....

.....

- b) Wyjaśnij, w jakich kwestiach i dlaczego Tatarkiewicz nie zgodziłby się z koncepcją Platona wyrażoną w tym alegorycznym obrazie.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 16. (2 pkt)

Na czym, według Tatarkiewicza, polega dwojaka rola myśli w procesie poznawania?

- a) .....
- .....
- b) .....
- .....

Zadanie 17. (2 pkt)

Czy – według Tatarkiewicza – obraz świata, jaki postrzegamy, uwarunkowany jest naszą naturą? Krótko uzasadnij swoją odpowiedź.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 18. (2 pkt)

Opisz dwa uwarunkowania społeczne, które według Tatarkiewicza wpływają na tworzony przez nas obraz świata.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 19. (2 pkt)

Wyjaśnij, co oznacza stwierdzenie Tatarkiewicza, że: „Obraz świata, jaki każdy człowiek posiada, jest jego prywatną własnością”.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 20. (4 pkt)

Przeczytaj poniższy fragment *Krytyki czystego rozumu* Immanuela Kanta i odpowiedz na pytania.

Dotychczas przyjmowano, że wszelkie nasze poznanie musi się dostosować do przedmiotów. [...] próbujmy więc raz, czy się nam lepiej nie powiedzie przy rozwiązywaniu zadań metafizyki, jeżeli przyjmiemy, że to przedmioty muszą się dostosować do naszego poznania.

a) Co oznacza stwierdzenie Kanta, że „przedmioty muszą się dostosować do naszego poznania”?

.....

.....

.....

.....

b) Jak nazywamy rewolucję dokonaną przez Kanta w myśleniu na temat poznania?

.....

c) Czy Tatarkiewicz zgodziłby się ze stanowiskiem Kanta wyrażonym w powyższym cytacie? Odpowiedź uzasadnij.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 21. (2 pkt)

Czy – według Tatarkiewicza – wewnętrzny świat drugiego człowieka może być dokładnie oddany przez system znaków językowych? Odpowiedź krótko uzasadnij.

.....

.....

.....

Zadanie 22. (4 pkt)

- a) Wyjaśnij, jak rozumiesz stwierdzenie „granice mojego języka wskazują granice mojego świata”.

.....

.....

.....

- b) Jak, według Ciebie, Tatarkiewicz odniósłby się do powyższego stwierdzenia?

.....

.....

.....

BRUDNOPIS